

Återrapportering av uppdrag om websändningar av nämndernas sammanträden

Tilläggsyrkande

Västeråsmajoriteten yrkar

att kommunfullmäktige rekommenderar samtliga nämnder i Västerås stad att inte webbsända sina sammanträden. Västeråsmajoriteten avser inte att tilldela nämnderna ramhöjningar för att webbsända sammanträden under mandatperioden 2022–2026.

Särskilt yttrande

De flesta nämnder i Västerås stad har idag en öppen del där allmänheten kan närvara fysiskt för att kunna lyssna på den politiska diskussionen och tjänstemännens dragningar.

Västeråsmajoriteten anser inte att det skulle gynna samtalsklimatet i nämnderna om nämndsammanträdena dessutom skulle direktsändas på webben. Det finns en potentiell risk att förtroendevalda och tjänstemän hämmas av websändning.

Kommunstyrelsen
Claes Danielsson
Epost: claes.danielsson@vasteras.se

Kopia till
Samtliga nämnder

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Återrapportering av uppdrag om webbsändningar av nämndernas sammanträden

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Rapporten daterad 22 februari 2024 läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde den 10 mars 2022 att bifalla en motion från Johan Henriksson (M), Caroline Högström (M) och Anna Hård af Segerstad (M). I motionen föreslås att stadsledningskontoret ska undersöka möjligheten för nämnderna att webbsända delar av sina sammanträden samt att undersöka allmänhetens möjlighet att digitalt interagera med nämnderna och utforma ett stadsövergripande förslag på hur detta kan utformas.

Utifrån uppdraget har en rapport arbetats fram. I rapporten presenteras ett huvudsakligt förslag som de nämnder inom staden som är intresserade av att sända sina sammanträden kan använda. Som alternativ presenteras också kortfattat hur en sändning skulle kunna genomföras med hjälp av den leverantör som staden har upphandlat för kommunfullmäktiges sändningar. Rapporten innehåller även ett stycke där två olika metoder för interaktion mellan nämnden och allmänheten i samband med sammanträdena presenteras.

Huvudexemplet som presenterats i förstudien är utformad med hjälp av en webbsändningsmjukvara och en plattform som är gratis att använda, medan det alternativa förslaget innebär en kostnad för den externa leverantörens tjänster.

Respektive nämnd som vill börja med webbsändningar måste besluta om hur sändningarna ska vara utformade och hur de ska finansieras.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Rapporten daterad 22 februari 2024 läggs till handlingarna och uppdraget avslutas.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Respektive nämnd beslutar om hur sändningarna ska finansieras. De kostnader som uppstår beror på vilken metod som väljs. För huvudalternativet krävs en dator med tillräcklig prestanda, vilken måste köpas in om förvaltningen inte redan har en sådan. Vidare måste även kamerautrustning införskaffas om nämnden inte använder någon av de kameralösningar som redan finns i stadshusets lokaler.

Väljer nämnden att anlita stadens upphandlade leverantör är kostnaden per sändningstillfälle 20 700 kronor, exklusive efterbearbetning av text. För efterbearbetning av text debiteras staden en timkostnad om 1 300 kronor.

Hållbar utveckling

Att genomföra sändningar av nämndsammanträden med möjlighet för medborgarna att kommunicera med de förtroendevalda har koppling till mål 16, Fredliga och inkluderande samhällen. Inkluderande, ansvarsfulla och rättvisa institutioner är grunden för en god samhällsstyrning. Alla människor ska ha möjlighet att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Katarina Thorsell
Administrativ direktör

Webbsändningar av nämndsammanträden i Västerås stad

2024-02-22

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Förutsättningar och potentiella risker	4
2.1.	Krav	4
2.2.	Påverkan på sammanträdet	5
2.3.	Potentiella risker och problem	5
3.	Metoder för sändning	6
3.1.	Metod 1 – Sändning i egen regi	6
3.2.	Metod 2 – Sändning med hjälp av extern leverantör	9
3.3.	Fördelar och nackdelar med respektive sändningslösning	9
4.	Interaktion mellan nämnden och allmänheten	10
4.1.	Chattfält	10
4.2.	E-post via en funktionsbrevlåda	11
4.3.	Fördelar och nackdelar med respektive interaktionsalternativ	11

2024-02-22

1. Inledning

Johan Henriksson (M), Caroline Högström (M) och Anna Hård af Segerstad (M) lämnade i början av 2021 in en motion där det föreslogs att stadsledningskontoret skulle undersöka möjligheten för nämnderna att webbsända delar av sina sammanträden om så önskas och utifrån detta utforma ett stadsövergripande förslag på hur detta kan utformas.

I motionen föreslogs också att stadsledningskontoret får i uppdrag att undersöka allmänhetens möjlighet att digitalt interagera med nämnderna och utifrån detta utforma ett stadsövergripande förslag på hur detta kan utformas. Kommunfullmäktige behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 10 mars 2022 och beslutade då att bifalla motionen.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning har tidigare tagit fram en förstudie och dessutom genomfört en testsändning som förberedelse för webbsändningar av nämndens sammanträden. Med utgångspunkt i deras arbete presenteras i denna rapport ett förslag som de nämnder inom staden som är intresserade av att sända sina sammanträden kan använda. Förslaget bygger på att respektive nämnd själv sköter sändningen då det bedöms vara mest fördelaktigt ur såväl praktisk som kostnadsmässig synvinkel.

Som alternativ presenteras också kortfattat hur en sändning skulle kunna genomföras med hjälp av den leverantör som staden har upphandlat för kommunfullmäktiges sändningar. Denna metod förespråkas dock inte då den medför en betydligt högre kostnad än att administrera sändningen i egen regi.

Avslutningsvis följer ett stycke där två olika metoder för interaktion mellan nämnden och allmänheten i samband med sammanträdena presenteras.

Huvudexemplet som presenteras i förstudien är byggt på en webbsändningsmjukvara och en plattform som är gratis att använda, medan det alternativa förslaget innebär stöd av en extern leverantör. Respektive nämnd som vill börja med webbsändningar måste på egen hand besluta om hur sändningarna ska vara utformade och hur de ska finansieras.

Utifrån erfarenheter i andra kommuner är den samlade bedömningen från stadsledningskontorets sida dock att det är tveksamt om nämnderna ska sända sina sammanträden med tanke på det begränsade intresset och de kostnader och merarbete som uppstår.

2024-02-22

2. Förutsättningar och potentiella risker

Inledningsvis presenteras här utifrån det arbete som genomförts av nämnden för personer med funktionsnedsättning kraven för att ett nämndsammanträde ska kunna sändas på ett rättssäkert sätt. Vidare redogörs också för hur sammanträdet påverkas av att det sänds samt de risker och utmaningar som kan uppstå i samband med webbsändningar.

2.1. Krav

1. Webbsändningarna ska i de fall sekretessärenden behandlas enbart inkludera specifika delar av pågående sammanträde.
2. I och med att sekretesskänsliga ämnen, som personuppgifter, sporadiskt behandlas under resterande del av sammanträdena är det av yttersta vikt att den pågående webbsändningens samtida status går att verifiera. Med andra ord måste mötesdeltagarna kunna ta reda på om mötet för stunden sänds eller ej.
3. Allmänheten ska ges likvärdig tillgång till respektive nämnddeltagare, oavsett om dessa närvarar fysiskt i konferensrum eller via distanslösningar (exempelvis via Microsoft Teams eller motsvarande mjukvara). Likaså ska samtliga närvarande sammanträdesdeltagare kunna ta del av det utbyte som sker mellan nämnddeltagare och allmänhet.
4. I och med att nämndsammanträdenas fysiska plats i vissa fall skiftar över tid kan lösningen behöva vara mobil, alternativt så pass billig att mängdinköp rättfärdigas.
5. Stadens egen personal bör av kostnadsskäl kunna administrera webbsändningarna själva, utan externa teknikers inblandning. Lösningar som kräver att externa konsulter anlitas för respektive tillfälle bör ses som andrahandsalternativ, vilket inkluderar den lösning som används i samband med kommunfullmäktige.
6. Den tekniska lösningen ska möjliggöra att webbsändningarna görs lättåtkomliga för allmänheten. Detta inkluderar framtagandet av tydlig förhandsinformation till allmänheten om hur de får tillgång till sändningarna, så att intressenter ges största möjlighet till närvarande. Lösningen ska helst också möjliggöra tvåvägsinteraktion.

2024-02-22

7. Lösningen måste vara kompatibel med nämndsammanträdet utformning, utan krav på större anpassningar av upplägget.

2.2. Påverkan på sammanträdet

1) Nya arbetssätt och tekniska lösningar brukar komma med en viss inlärningstid för de inblandade, även om det som i det här fallet rör sig om en metod som redan använts i stora delar av Västerås stads politiska verksamhet under pandemin. Sammanträdenas tidsram behöver därför anpassas utifrån de nya förutsättningarna.

2) I och med att den öppna delen av sammanträdet har kommunicerats till allmänheten på förhand ställs krav på att punkten börjar på utsatt tid. Ett sätt att säkerställa detta är att lägga de ärenden som ska sändas först på agendan för mötet.

3) Varje person som på ett eller annat sätt kommer med i sändningen behöver vara införstådd med att de syns i bild. Samtliga deltagare behöver också ha givit sitt informerade samtycke till att medverka. Detta inkluderar hur sändningarna kommer att lagras, representeras och finnas tillgängliga i framtiden.

4) Webbsändningarna bör inte ersätta allmänhetens möjlighet till fysiskt närvarande utan ska snarare ses som ett komplement till detta. Om de fysiskt närvarande individerna direkt eller indirekt syns i webbsändningarna behöver de lämna sitt informerade och skriftliga samtycke. En tänkbar lösning på detta är att kamerorna riggas på ett sådant sätt att allmänheten inte syns i bild, alternativt att allmänheten placeras utanför kamerornas bildomfång.

2.3. Potentiella risker och problem

1) Erfarenheter från andra kommuner visar att intresset från allmänheten för webbsända nämndsammanträden har varit ytterst begränsat. Många av de kommuner som testat att sända sina nämndsammanträden har lagt ner sändningarna efter en tid då antalet tittare varit för få och de kostnader och merarbete som uppstått därmed inte varit försvarbart.

2) Kränkningar av olika slag är en överhängande risk och riskminimerande åtgärder bör därför utformas och vidtas för att förebygga att kränkningar sker. Det behöver också fastställas hur man ska agera om kränkande kommentarer eller

2024-02-22

känsliga personuppgifter skulle yttras av någon som deltar i sammanträdet. Ansvarsfördelningen runt dessa frågor behöver också tydliggöras.

3) Hur nämnden ska agera om någon av sammanträdesdeltagarna inte önskar delta under webbsändningen är något som man måste ta ställning till i förväg. Ledamöter och ersättare kan också känna sig tvingade att skriva under samtycke och sändningarna kan även verka hämmande så att vissa av deltagarna undviker att yttra sig eller att över huvud taget närvara på sammanträdena.

4) Nämndsammanträden innehåller ofta mycket diskussioner runt de egna verksamhetsfrågorna. En webbsändning kan medföra att debattklimatet hårdnar då politikerna har en publik att förhålla sig till, vilket riskerar att begränsa informationsutbytet. Nämndernas sammanträden är därmed mindre lämpliga att sända i jämförelse med till exempel kommunfullmäktige. Paralleller kan dras till riksdagen där diskussioner i utskotten sker bakom stängda dörrar medan debatterna i plenisalen är öppna och webbsänds.

3. Metoder för sändning

Nedan presenteras två lösningar för hur en sändning via webben i enlighet med vad som föreslås i motionen skulle kunna genomföras. Huvudförslaget bygger på den förstudie som genomförts av nämnden för personer med funktionsnedsättning och innebär att berörd nämnd själv sköter sändningen, vilket bedöms vara mest fördelaktigt ur såväl en praktisk som en kostnadsmässig synvinkel.

Som ett alternativ presenteras också kortfattat hur en sändning skulle kunna genomföras med hjälp av den leverantör som staden har upphandlat för kommunfullmäktiges sändningar. Denna metod förespråkas dock inte då den innebär en betydligt högre kostnad än att administrera sändningen i egen regi.

3.1. Metod 1 – Sändning i egen regi

Den första lösningen går ut på att webbsända sammanträdet via programmet Teams. Den metoden användes av såväl kommunstyrelsen som kommunfullmäktige samt flertalet nämnder under pandemin med gott resultat. Det innebär att det finns många tjänstemän och förtroendevalda i staden som är vana att genomföra sammanträden på det här sättet.

Allmänheten tar del av sändningen via Västerås stads redan existerande Youtube-konto. Tjänsten är gratis att använda för såväl mottagare som avsändare och det

2024-02-22

finns inget krav på att mottagaren registrerar ett konto, vilket medför att mottagaren förblir anonym. Youtube används bland annat av Regeringskansliet för sina webbaserade livesändningar.

Själva webbsändningen administreras av en utsedd administratör som liksom övriga deltagare ansluter till Teams. Administratören kan antingen vara närvarande fysiskt i sammanträdesrummet eller på annan plats med en bra internetuppkoppling. Med hjälp av en videoströmningsmjukvara som har installerats på administratörens dator kan denne strömma hela eller delar av sin dators skrivbord. Det finns ett flertal olika strömningsmjukvaror att välja bland på marknaden. I exemplet som nämnden för personer med funktionsnedsättning tog fram användes gratismjukvaran OBS Studio.

Innan mötet börjar har en Youtube-livesändning schemalagts. Länken till sammanträdet delges allmänheten på lämpligt sätt, förslagsvis via stadens hemsida på samma sätt som inför sändningarna av kommunfullmäktige. Länken och information om sändningarna kan också spridas på annat sätt, till exempel genom olika föreningar, skolor och andra som kan ha intresse av de frågor som den aktuella nämnden behandlar.

Innan sammanträdet börjar startar administratören mjukvaran så att allt är redo för sändning. När sammanträdet sedan påbörjas startar administratören sändningen som då går ut till tittarna. Det här innebär att varken bild eller ljud når allmänheten innan administratören aktivt startat sändningen.

När sändningen aktiverats sänds materialet ut till Youtube. Här är det möjligt att börja sändningen med någon form av introduktion, exempelvis en väntskärm, ett bildspel eller ett intro. Alternativt kan Teams-fönstret sändas ut direkt utan vidare introduktion. En viss fördröjning kommer att ske beroende på uppkopplingens kvalitet (vid optimala förhållanden är den cirka sju sekunder).

När den del av sammanträdet som ska sändas är över avslutar administratören sändningen, varpå den stoppas och ingen mer bild eller ljud går ut. Därefter lämnar administratören Teamsmötet varefter sammanträdet fortsätter som vanligt. Om administratören inte själv går ur mötet kan mötesorganisatören manuellt koppla bort administratören via Teams. Därmed ges även sammanträdesdeltagarna möjlighet att säkerställa att inget olämpligt material webbsänds.

Genomförda webbsändningar sparas på Youtubekontot och går sedan att tillgängliggöra för allmänheten i efterhand om så önskas, på samma sätt som sker

2024-02-22

med kommunfullmäktiges sändningar. Det är viktigt att notera att enligt lag om tillgänglighet till digital offentlig service måste samtliga videoklipp som är tillgängliga efter avslutad sändning textas inom 14 dagar efter sammanträdet. Direktsändningar saknar däremot krav på textning.

I och med att den presenterade lösningen är mjukvarubaserad ställer den vissa krav på sändningsdatorns prestanda. För att administratören både ska kunna strömma video av god kvalitet och kunna vara med i Teamsmötet samtidigt krävs en kraftfull prestandadator.

En testsändning med hjälp av den beskrivna lösningen har genomförts av tjänstemän på vård- och omsorgsförvaltningen inför webbsändningar av nämnden för personer med funktionsnedsättnings sammanträden. Uppfattningen bland de som deltog är att det sammantaget fungerade bra, men då den fasta kameran användes i fullmäktigesalen blev inte bildkvaliteten tillfredsställande. En bra men enkel och förhållandevis billig kameralösning måste därför hittas.

I flera lokaler i stadshuset finns bildskärmar med förinstallerade kameror. Dessa kameror ger en tillfredsställande bildlösning då de känner av vem som pratar och fokuserar på den personen, även om en viss fördröjning vanligen sker. De har också en fjärrkontroll som medför att enklare kamerastyrning kan genomföras utöver de automatiska funktionerna. En variant på detta är att man använder så kallade "ugglor", vilket är två röststyrda kameror som ställs på bordet i sammanträdesrummet. Kameror av den typen finns redan i kommunstyrelsens sessionssal.

En annan lösning är att två röststyrda kameror köps in och ställs upp i rummet. Kamerorna styrs sedan genom en dator där en särskild programvara har installerats. Då sekreteraren måste fokusera på själva mötet så kräver dock denna lösning att en person finns tillgänglig som enbart har uppdraget att sköta sändningen. Den här lösningen medför inköp av dyrare utrustning och kräver dessutom mer resurser då den person som ska sköta sändningen inte bara behöver behärska tekniken utan också bör lära sig grunderna gällande zoomningar, klipp osv.

Utöver de tekniska kraven krävs även en administratör som har hand om webbsändningen. Personen måste vara tillgänglig vid respektive sändningstillfälle och ha kunskap om den mjukvara som används. Samtliga sammanträdesdeltagare som medverkar i sändningen behöver också ha gett ett skriftligt medgivande till att medverka, vilket lämpligen sker genom signering av samtyckesavtal.

2024-02-22

3.2. Metod 2 – Sändning med hjälp av extern leverantör

Västerås Stad har ett avtal med Qenter för sändning av kommunfullmäktige. I samband med fullmäktiges sammanträden ges Qenter helhetsansvar för att webbsända dessa via sin egen plattform. I samband med sändningarna är personal från Qenter på plats vid sammanträdena, med egen utrustning. Enligt avtalet är kostnaden per sändningstillfälle 20 700 kronor, exklusive efterbearbetning av text. För efterbearbetning av text debiteras staden en timkostnad om 1 300 kronor.

Qenter har tidigare sänt Region Västmanlands styrelsesammanträden under cirka ett halvårs tid. Den uppbyggnad man använde då var en förenklad version av den som används i Västerås kommunfullmäktige och den lösningen bedöms av Qenter även kunna vara lämplig att använda vid sändningar av stadens nämndsammanträden.

Under regionstyrelsens sammanträden placerades två kameror i mitten av sammanträdesbordet och en mixer kopplades in som sändningen sköttes genom. En tekniker hade i förväg lagt in i systemet vilken plats som tillhörde vilken förtroendevald, vilket medförde att kameran snabbt kunde hitta personen när de fick ordet. Framför varje plats fanns också en namnskytt som kom med i bild så att det syntes vad personen som pratade hette och vilket parti den representerade.

Qenter framhåller vikten av att ha en dedikerad person som sköter sändningen då det oftast inte blir helt bra att förlita sig på automatiska kameror. Denna person behöver inte vara en professionell tekniker utan det räcker med någon som har grundläggande kunskaper om den utrustning som ska användas.

Som streamingtjänst använder Qenter leverantören Aventura, men det finns flera aktörer på marknaden som erbjuder liknande tjänster.

3.3. Fördelar och nackdelar med respektive sändningslösning

Fördelen med att genomföra sändningarna i egen regi är att stadens nämndsammanträden går att sända genom en förhållandevis låg kostnad. Den utrustning som föreslås användas finns redan i många av stadens lokaler eller går att flytta mellan olika sammanträdeslokaler, vilket är en fördel för de nämnder som skiftar plats för sammanträdena. Det finns dessutom ett stort antal likvärdiga programvaror för både möteshantering och videoströmning på marknaden, vilket innebär att lösningen kan användas även med andra programvaror än de föreslagna.

2024-02-22

Då mjukvaror avsedda för webbsändning och strömningsplattformar behöver ställas in och hanteras på olika sätt innan och under sändning måste webbsändningens administratör ha en viss kunskap om mjukvarans utformning och funktionalitet. Det finns till exempel ingen support att tillgå för den mjukvara som används i exemplet med sändningar i egen regi, vilket innebär att stadens personal måste lösa de eventuella tekniska problem som uppstår.

En möjlig nackdel med Youtube som sändningsplattform är att reklam kan komma att visas under pågående webbsändning. Eventuella förändringar av funktioner och användaravtal kan också göra den tekniska plattformen oanvändbar för ändamålet. Kontinuerlig teknisk utveckling medför också att ett visst handhavande av mjukvaran kommer att behövas.

Den största fördelen med att använda den upphandlade leverantören Qenter är att det medför en professionell produktion av sändningarna. De har egna tekniker som bland annat kan klippa och skifta mellan olika kameravinklar och det ingår support av både mjukvara och den teknik som används. Dessutom kan de texta sändningarna om de ska publiceras på nätet i efterhand. Dessa fördelar överväger dock inte kostnaderna, varför intresserade nämnder i första hand ändå rekommenderas att genomföra sändningarna i egen regi.

4. Interaktion mellan nämnden och allmänheten

Som en del av uppdraget som gavs av kommunfullmäktige så ingick att undersöka allmänhetens möjlighet att digitalt interagera med nämnderna och utifrån detta utforma ett stadsövergripande förslag på hur detta kan utformas. Två tänkbara alternativ till hur det kan ske presenteras nedan.

4.1. Chatterfält

Chatterfält fungerar så att samtliga deltagare ges möjlighet att skriva textmeddelanden som då blir synliga för samtliga övriga deltagare. För att undvika kränkande eller olagliga poster bör chatten modereras. Det kan ske automatiskt genom att exempelvis vissa uttryck är svartlistade, eller manuellt genom att ett meddelande måste godkännas innan det publiceras.

En nackdel med moderering är att diskussioner kan uppstå om diskriminering av vissa användare eller typer av inlägg. En metod för att hantera detta är att ta fram riktlinjer för vad som får och inte får uttryckas i chatten.

2024-02-22

4.2. E-post via en funktionsbrevlåda

En funktionsbrevlåda fungerar som ett gemensamt e-postkonto dit flera användare har tillgång. De snabba dialogutbyten som kännetecknar en chatt uppstår inte på samma sätt via den här metoden. Funktionsbrevlådan skulle kunna bevakas i realtid och de mejl som inkommer läses sedan upp, alternativt skickas vidare till nämndens deltagare under förutsättning att de har en dator, mobil eller annan enhet tillgänglig under mötet.

För att möjliggöra anonymitet i användandet av den här metoden skulle ett webbformulär kunna inrättas på Västerås stads hemsida, i vilket allmänheten kan skriva sina meddelanden utan att uppge namn, e-postadress eller andra personliga data.

4.3. Fördelar och nackdelar med respektive interaktionsalternativ

Den uppenbara fördelen med en chattfunktion är att det är en snabb kommunikationsform. En risk med en chattfunktion är att diskussionen urartar och någon form av moderering bör därför ske.

Nämnden behöver ta ställning kring om nämndens deltagare ska svara på alla meddelanden som postas eller bara vissa. Risker är att vissa individer upplever att de förbises eller till och med diskrimineras om nämnden väljer att inte besvara alla meddelanden. Om antalet meddelanden som kommer in är många riskerar det också att flytta fokus från det fysiska sammanträdet.

En funktionsbrevlåda medför en långsammare interaktion och riskerar att öka det upplevda avståndet mellan de förtroendevalda och allmänheten. Men metoden ger å andra sidan nämnddeltagarna möjlighet att utvärdera meddelandets innehåll innan det presenteras på sammanträdet. En annan fördel med metoden är att allmänheten kan använda e-postadressen även utanför webbsändningstillfället om så önskas.

För att skapa en levande dialog bedöms lösningen med en chattfunktion vara mest lämplig för mötesdeltagare och allmänhet att interagera genom, även om det sannolikt innebär att chattfältet behöver modereras på något sätt för att olämpliga inlägg inte ska publiceras.